

La transició democràtica (1975- 1982)

---

20 novembre 1975: Franco mor. (el mateix dia que va ser assassinat Primo de Rivera)
Coincidència?.

L'anunci de Arias Navarro fa veure que Espanya queda orfe.

Aquest fet deixa un país amb moltes opinions sobre el futur.

Dreta conservadora: La dreta conservadors vol continuar amb el règim, uns volen continuar amb la repressió i altres creien que calia unes reformes no democràtiques que donessin més llibertat. Un pacte (pactar amb l'oposició per reformar el franquisme).

Oposició: l'oposició veia en el rei una figura entre continuïtat i reformes. Volen una ruptura amb el franquisme.

Joan Carles es comença a trobar entre la oposició, hi està sol, tots els seus contactes són de Arias Navarro.

El que primer vol fer és posar al seu antic tutor Torcuato Fernández-Miranda (ideòleg) com a president del Govern, però Torcuato es nega. (*ideòleg: persona que posa les bases del pensament*). L'instal·la com a president de les corts (lloc clau)

El rei comença a tenir tractes secrets amb l'oposició.

Els militars s'estan posant nerviosos. Hi ha massa llibertat. Amb la democràcia pot arribar el comunisme i tenen por. El rei parla amb els militars i els tranquil·litza.

Arias Navarro es veu al marge de tot aquest moviment i s'enfada. Arias vol continuar amb el movimineto.

Arias vol escollir ministres però Torcuato i el rei l'obliguen a agafar reformistes a l'executiu.

La situació empitjora quan continuen havent-hi vagues i el govern respon amb la repressió.

Fets de Vitoria: 5 mors. La policia mata a 5 obrers

Montejurra: Enfrontament entre Carlins (uns es senten traïts, els altres pensen que ja arribara el seu moment)

La gent esta molt nerviosa.

Desmantellament legal del franquisme

Arias Navarro va criticar el rei.

El rei aprofitan la crítica i els fets de Montejurra i Vitoria per destituir-lo.

En el rei li presenten tres candidats perquè tri president de Govern (dos figures importants del moviment i un altre sense tanta importància)

El rei tria a Adolfo Suárez, al que no té tanta importància dins el regim.

Adolfo Suarez vol fer unes reformes profundes i per això es posa en contacta amb l'oposició.

Es comença a parlar de la **ruptura pactada**: sistema que pretenia desmantellar el franquisme des de les mateixes lleis franquistes.

De la ley a la ley: Des de la llei franquista elaborar una llei que acabi amb el franquisme.

Llei para la Reforma Política (desembre 1976): aquesta llei implica:

- Convocatòria d'eleccions
- Legalització de les forces polítiques
- Regim constitucional
- Govern democràtic triat
- Parlament democràtic triat

15 desembre 1976 es fa un referèndum per preguntar al poble si volen continuar amb el franquisme o volen canviar a la democràcia. Guanya el sí.

Legalització de l'oposició.

1976

El PSOE que era il·legal provoca el seu XXVII congrés de manera pública.

Santiago Carillo provoca la seva detenció quan viatja a Espanya per negociar legalitza el PCE.

Hi ha un problema: Uns grups paramilitars assassinen a 5 membres militars comunistes per revoltar els comunistes però els comunistes es mostren pacífics, ordenats, tranquils. Això fa que molta gent canviï la seva manera de veure els comunistes.

1977

S'inicia el procés per legalitzar els partits polítics de l'oposició.

Abril. Es legalitza el PCE, provoca molestar entre els militars i la dimissió del ministre de Marina.

Suarez dissol el Tribunal d'Ordre Públic, elimina el Sindicat Vertical i es van eliminant lleis de caràcter franquista.

Es convoquen eleccions constituents pel juny. (escullen qui ha de redactar la constitució).

Es demana l'entrada a la CEE.

Eleccions democràtiques a Corts Consituents "*Sopa de siglas*"

Celebrades el 15 de juny de 1977

UCD (Unión de Centro Democrático) *Adolfo Suarez*

AP (Alianza Popular) *Fraga*

PSOE (Partido Socialista Obrero Español) *Felipe Gonzalez*

PCE (Partido comunista de España)

PSP (Partido Socialista Popular)

A nivell nacionalista: PDC (Pacte Democràtic per Catalunya), PNB (Partit Nacionalista Basc)

A Girona i Lleida guanya PDC

A Barcelona PSOE

A Tarragona UCD

A nivell Espanyol guanya UCD

A Astúries, Barcelona, Zamora, Valencia i la zona Andalus guanya PSOE

Al País Basc surt Partit Nacionalista Basc

Els Pactes de la Moncloa

Espanya es troba en crisi

Greus efectes de la crisi: estancament del PIB, inflació i atur mai vist.

Hi ha una gran inflació, es cobra poc i els preus pugen molt.

El model econòmic franquista, amb absència de política fiscal (impostos), impedia corregir els desequilibris.

Apareixen els impostos a nivell general del país. A l'època franquista només hi havia impostos puntuals.

En aquest moment cap partit vol portar un govern ell sol. Adolfo Suarez fa un acord entre tots els partits.

És **necessari un acord consensuat** de totes les forces polítiques per resoldre els problemes econòmics i assentar la transició → Els pactes de la Moncloa

25 d'octubre de 1977, es signen els Pactes de la Moncloa, que proporcionen estabilitat al món laboral. Pacten temes que no es podran tocar, assenten unes bases perquè hi hagi tranquil·litat.

Van frenar la tendència negativa de l'economia, reducció de la inflació i del dèficit exterior. Només l'atur continuava augmentant. Puja la població activa però les feines no.

A més es van signar la reforma fiscal (impostos), la reestructuració de la Seguretat Social i la creació de l'INEM.

Es comença a pagar l'atur, hi ha ajudes per maternitat, per malalties...

La Constitució de 1978

Es crea una ponència de diputats electes, per redactar el text constitucional.

La ponència serà coneguda com "[els pares de la Constitució](#)"

• Gabriel Cisneros	UCD
• Manuel Fraga Iribarne	AP
• Miguel Herrero y Rodríguez de Miñón	UCD
• Gregorio Peces-Barba	PSOE
• José Pedro Pérez-Llorca	UCD
• Miquel Roca i Junyent	CDC
• Jordi Solé Tura	PCE-PSUC

Els partits opten per la via del consens davant la necessitat d'arribar a un acord pel bé de la democràcia, i les discussions s'allarguen 16 mesos.

L'avantprojecte es va discutir i aprovar al Congrés dels Diputats.

A continuació, es va procedir a l'examen del text del Congrés per la Comissió Constitucional del Senat. El Senat no l'aprova.

La discrepància entre el text aprovat pel Congrés i l'aprovat pel Senat van fer necessària la intervenció d'una Comissió Mixta Congrés-Senat, que va elaborar un text definitiu.

El text fou aprovat el **31 d'octubre de 1978** al Congrés per 325 vots a favor, 6 en contra i 14 abstencions, i al Senat per 226 vots a favor, 5 en contra i 8 abstencions.

Va ser sotmès a referèndum el **6 de desembre de 1978** i aprovat per un 88% de vots afirmatius, i només un 8% de negatius.

L'abstenció va ser del 33% a gairebé tot l'Estat, però al País Basc va arribar al 54,5% degut a la campanya d'abstenció dels partits nacionalistes bascos.

Característiques de la Constitució de 1978

És una de les més modernes. Està molt lligada als drets humans. La Constitució no vol només aportar la democràcia a Espanya sinó que vol apropar-la a les democràcies europees.

Amplitud de drets i llibertats.

Inspirats en la Declaració Universal dels Drets Humans.

Contrapès de les restriccions de la dictadura.

Deures inexcusables, com el pagament d'impostos.

Defineix l'Estat com a monarquia parlamentària.

El monarca no té poder executiu, però arbitra entre les institucions i és el màxim representant de l'Estat.

Divisió de poders.

Legislatiu: Les *Corts Generals*. Sistema bicameral elegides per sufragi universal, directe i secret cada quatre anys. Les dues càmeres són el *Congrés dels Diputats* i el *Senat*.

Executiu: recau sobre el *govern*, format pel president, els vicepresidents i els ministres. El president del govern és escollit per les Corts, i aquest s'encarrega d'anomenar els seus col·laboradors.

Judicial: Correspon als jutges coordinats en darrera instància pel *Tribunal Suprem*.

Institucions de control democràtic: El *Tribunal Constitucional*, que interpretarà la Constitució en cas de conflicte, i el *Defensor del Poble*

Descentralització de l'Estat.

Contempla la possibilitat de que algunes regions puguin esdevenir *Comunitats Autònomes*. Això diferencia aquesta constitució de la resta.

Això fa canviar el mapa d'Espanya, Catalunya i el País Basc de seguida ho accepten.

Per ser una comunitat autònoma, el territori necessita tenir un Estatut que estigui d'acord amb la Constitució. Catalunya i Euskadi de seguida ho demanen.

El nou estat Autonòmic

Inviabilitat democràtica si no es resolien les reivindicacions autonomistes, sobretot de Catalunya i Euskadi.

Manifestacions populars Les manifestacions tenen lloc a diversos territoris de l'Estat, afegint-se a les reclamacions catalana i basca: Galícia, Andalusia...

Catalunya L'onze de setembre de 1977 es produeix una manifestació multitudinària a Barcelona sota el lema "*Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia*". El 23 d'octubre de 1977 retorna el President de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas i Joan, per a negociar el retorn de la futura autonomia catalana. En el discurs pronuncia la voluntat autonòmica popular amb el conegut "*Ciutadans de Catalunya, ja sóc aquí.*"

El govern provisional de la Generalitat negociarà els traspassos de competències i elaborarà el text de l'Estatut de Sau (1979).

País Basc. En un context molt crispat degut al rebuig de la Constitució, els diputats bascos aconsegueixen introduir al text constitucional la *Disposició Addicional Primera*, que reconeix els drets històrics de les comunitats forals.

Cafè per a tothom Les pressions autonomistes porten al govern de Suárez a generalitzar la creació d'autonomies. Aquesta solució és coneguda amb el nom de *cafè per a tothom*.

La democràcia amenaçada

Terrorisme

Escalada terrorista que alimentava els sectors antidemocràtics de l'exèrcit i del "búnker" franquista. Volen tornar a l'època franquista.

Intensificació de l'activitat d'ETA.

Activitat d'Herri Batasuna (HB), coalició electoral de l'esquerra abertzale. Esquerra pro-independentista.

També es produeixen atemptats dels FRAP (Frente Revolucionario Antifascista y Patriota) i els GRAPO (Grupos Revolucionarios Antifascistas Primero de Octubre).

Intent de minar la credibilitat de la nova democràcia amb atemptats adreçats a les Forces Armades i els cossos de seguretat de l'Estat. Ataquen a l'extrema dreta.

Descrèdit del govern

Es convoquen eleccions generals per l'1 de març de 1979.

Adolfo Suárez aprofita la seva imatge de la transició i esdevé el nou president del govern.

Malgrat tot, les esquerres certifiquen la seva evolució a les eleccions municipals del 3 d'abril, aconseguint dominar 27 capitals de província. El PSOE guanya en molts territoris.

Durant l'any 1980 s'alenteix el procés de descentralització i s'acorden dues vies per a l'obtenció de l'autonomia, fet que desagrada a les autonomies no històriques.

Via ràpida: article 151, per a comunitats històriques d'Espanya.

Via lenta: article 143, per a regions d'Espanya.

1981. Suárez presenta la dimissió acorralat per la oposició del PSOE i per la desintegració del seu propi partit. El rei no li dona tan suport.

El 23-F

Forces armades vinculades fortament al franquisme que pretenien una involució cap a la dictadura.

Els atemptats fan créixer la idea de "*l'Exèrcit al poder*" promoguda pel búnker.

Suárez nomena vicepresident al Tinent General Gutiérrez Mellado per controlar l'estament militar.

Apareixen les primeres "remor de sabres": conspiracions militars contra la democràcia.

Desarticulació de [l'Operación Galaxia](#) que pretenia establir una junta militar. No hi havia proves. Van estar empresonats un temps i els van deixar.

Aprofitant la dimissió de Suárez el **23 de febrer de 1981**, durant el debat d'investidura del successor de Suárez, Leopoldo Calvo-Sotelo, es produeix l'ocupació del Congrés dels Diputats i el segrest dels diputats per part de la Guàrdia Civil comandada pel Tinent Coronel **Antonio Tejero**. Durant el cop d'estat, Adolfo Suárez, Santiago Carrillo i el militar Gutiérrez Millado no fan cas de les ordres dels militars.

A València els revoltats encapçalats per **Milans del Bosch** decreten l'estat d'excepció i treu els tancs al carrer.

La trama colpista no progressa degut a la intervenció del rei Juan Carles I en un discurs televisat que crida a l'ordre constitucional, i l'exèrcit abandona el Congrés.

El **general Armada** era qui havia d'encapçalar el cop d'estat, però havia d'estar d'acord amb el rei.

Cap a la democràcia

Fracàs 23-F revitalitza la democràcia.

Leopoldo Calvo-Sotelo és finalment investit com a president del Govern acompanyat de manifestacions en defensa de l'ordre constitucional.

Retorn a l'esperit de consens: Acord Nacional d'Ocupació, LOAPA,... *(acords per aconseguir estabilitat)*

Els militars es pensen que el rei està al seu costat PERÒ NO --> la gent es convenç de la democràcia.

Incorporació d'Espanya a la OTAN (1982)

Espanya s'ha d'unificar a les institucions internacionals.

S'inicien les discrepàncies amb l'oposició d'esquerres, principalment el PSOE.

Es demana un referèndum per l'entrada d'Espanya a l'OTAN que no es celebrarà.

Crisi econòmica.

Franquisme + crisi petroli = Crisi, recessió econòmica.

Nova recessió econòmica des de 1979 per la crisi del petroli, que posa en evidència la manca de recursos i el **retard en l'aplicació de mesures correctores**. (aplicades malament i tard)

1982: Mundial a Espanya (per reactivar l'economia).

La fi d'UCD.

Calvo-Sotelo veu com perd el suport del seu partit que es va desintegrant amb l'abandonament de diputats i la formació del CDS (Centro Democrático y Social) per part d'Adolfo Suárez.

Dissolució de les Corts.

Després de diverses remodelacions del govern, Calvo-Sotelo convoca eleccions legislatives anticipades.

El nou context democràtic, les negociacions per entrar a la CEE i la finalització del procés autonòmic permetran una victòria de les esquerres per majoria absoluta.

Les eleccions d'octubre de 1982 són considerades com la data que permet tancar la transició i obrir l'etapa plenament democràtica a l'Estat Espanyol.

UCD → passa a ser CDS --> (*perd les eleccions*).

Eleccions: guanyen Socialistes, PSOE

1982-1998 → governa PSOE

Espanya entra a la CEE: *Crisi* (equilibri entre països)